

Sidosyksikkö- muutoksen tilanne

Kuntaliiton webinaari 16.6.2026

Eeva-Riitta Högnäs, johtava juristi

**Sidosyksikkömuutos hyväksytty
eduskunnassa 10.6.2026**

**Laki voimaan presidentin
hyväksymisen jälkeen**

15 § 2 mom

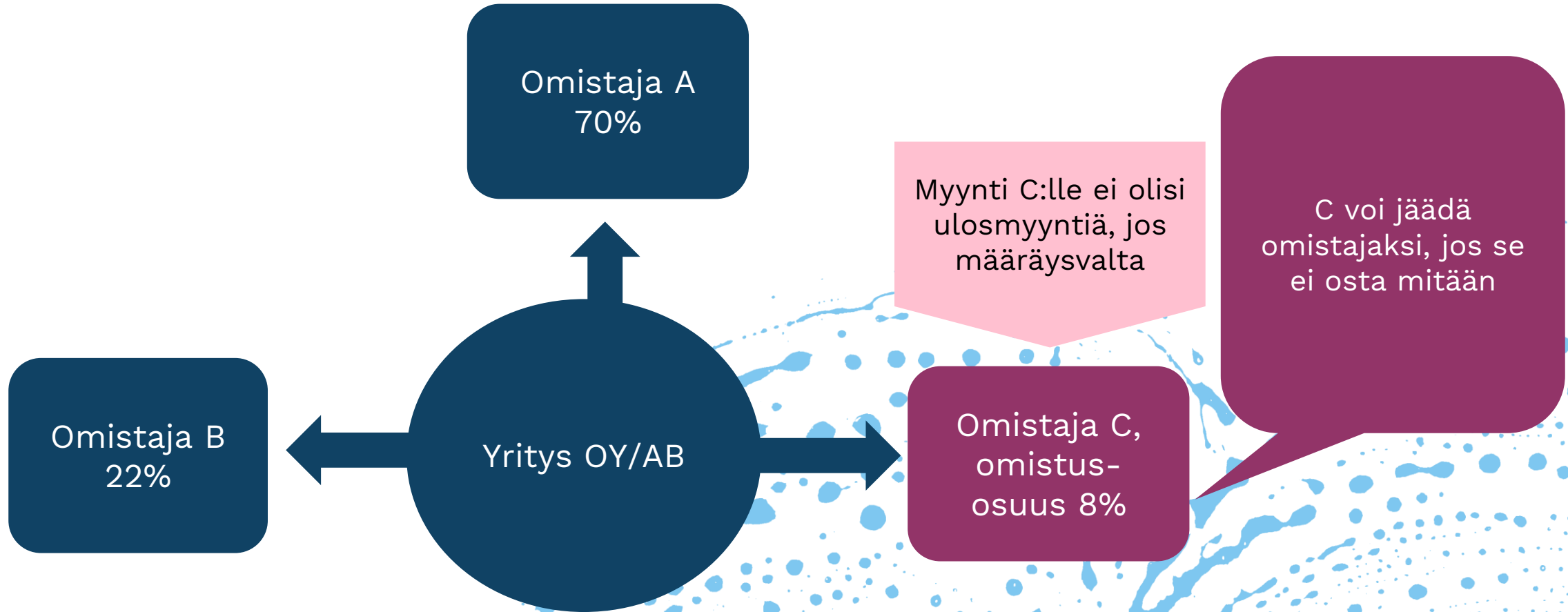
Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, edellytyksenä osakeyhtiömuotoisen sidosyksikön käytölle on, että hankintayksiköllä on vähintään kymmenen prosentin suora omistususuus sidosyksiköstä.

Sidosyksikkörajoitus 10 % lakiin

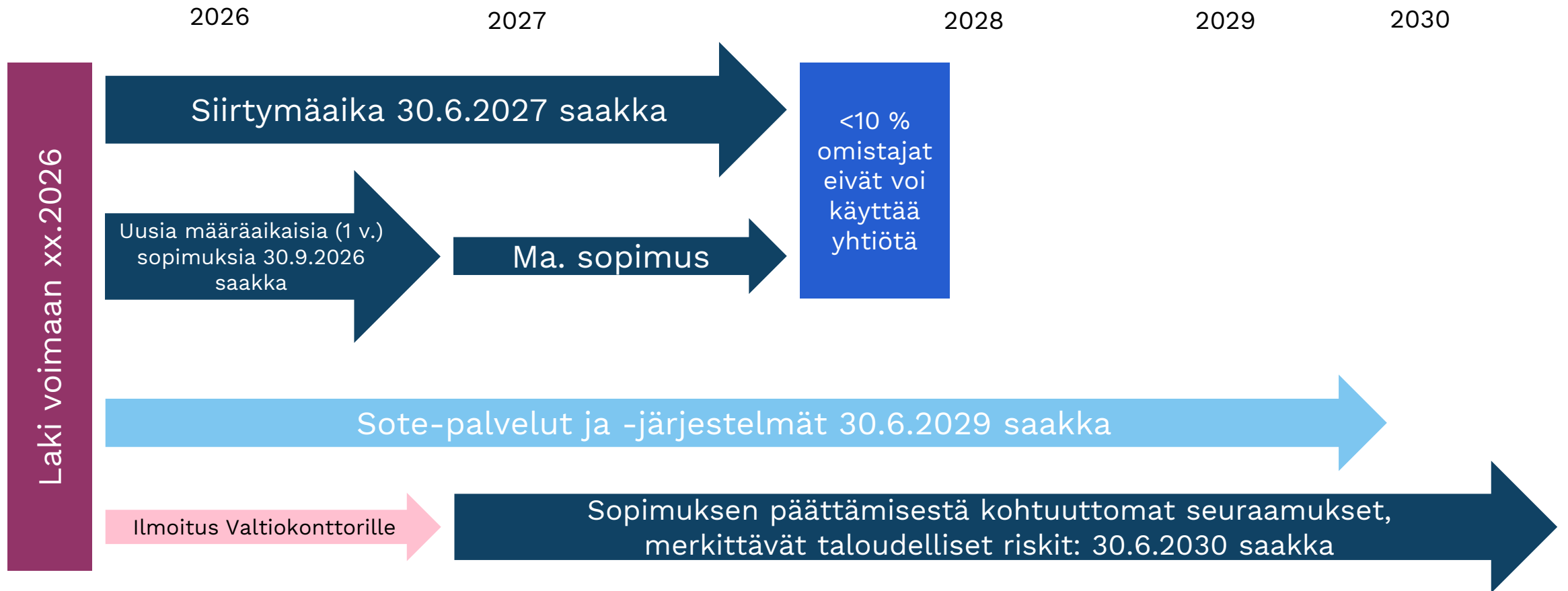
HE 2/2026 ja talousvaliokunnan mietintö (TaVM 16/2026)

- Koskee vain osakeyhtiöitä
- Edellytys sidosyksikön käytölle, että vähimmäisomistusosuus täyttyy
 - Suora omistus siihen sidosyksikköön, jolta ostaa
 - Korvaa aiemman muotoilun emo- ja tytäryhtiöiden vaikutuksesta
- Alle 10 % omistajien tulee irtisanoa (hankinta)sopimuksensa siirtymäajan loppuun mennessä
 - Pienomistaja, joka ei käytä palveluita, voi jäädä yhtiöön → Sidosyksikköhankintasopimukset tulee kuitenkin irtisanoa
- Ei vaikuta määräysvaltaan, vaan määräysvalta ja 10 % omistus pitää varmistaa erikseen

10 % omistuksen mekanismi

Siirtymäajat

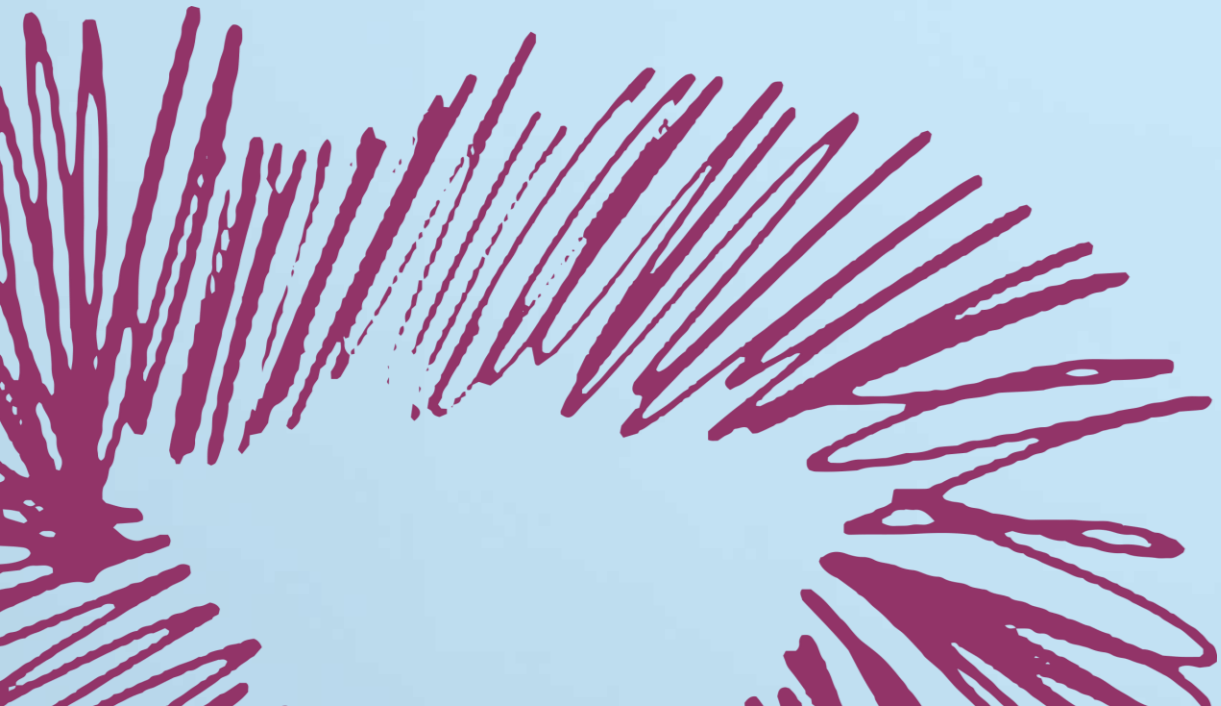

**Oletussiirtymäaika:
yksi vuosi
30.6.2027 mennessä**

**Myös uudet 1 v määräaikaiset
ennen lokakuuta**

**Ei koske kuntien
palveluita:
terveydenhuollon
palvelut ja
järjestelmät
30.6.2029 mennessä**

2030-poikkeus

Ns. 2030-poikkeus

- Jos sopimuksen irtisanomisesta olisi poikkeuksellisesti **kohtuuttomia seurauksia** tai sopimuksen irtisanomiseen liittyy **merkittäviä taloudellisia riskejä**, voidaan **yleiseen etuun liittyvistä pakottavista syistä** sopimus kuitenkin irtisanoa päättymään viimeistään 30.6.2030
- Hankintayksikön tulee tehdä ilmoitus tällaisesta sopimuksesta Valtiokonttorille viimeistään 30.9.2026
- Valtiokonttori julkaisee tiedot ilmoituksista verkkosivuillaan
- KKV voi valvoa: tarkastelee määräysvaltaa

Hallituksen esityksen perustelua 2030-poikkeukselle

- Tietojärjestelmäsopimukset, jotka ovat organisaation ydintoiminnan tai lakisääteisten velvoitteiden kannalta kriittisiä tai jos järjestelmissä hallitaan ja käsitellään laajasti toiminnan kannalta keskeisiä tai arkaluonteisia tietoja, ja niiden häiriötön toiminta olisi välttämätöntä palveluiden tuottamiseksi tai asiakasturvallisuuden varmistamiseksi
- Poikkeaminen mahdollista myös, jos sopimuksen ennenaikainen päättäminen vaarantaa kyberturvallisuuden
- Poikkeus **yleinen ja toimialasta riippumaton**
- Irtisanomisen vaikutusten arvioinnissa voitaisiin huomioida esimerkiksi sopimuksen koko sopimuskauden pituus, sopimustoimittajan vaihtamisesta ja toiminnan käyttöönotosta aiheutuvat kustannukset sekä jäljellä oleva sopimuskausi

Miten käytännössä?

- [Valtiokonttorin sivuilla](#) excel
 - Hankintayksikön nimi
 - Sidosyksikön nimi
 - Omistusosuus
 - Sopimuksen nimi ja tunniste
 - Sopimuksen arvo
 - Sopimuksen alkamispäivä
 - Poikkeusperuste
 - Julkinen perustelu
 - Suunniteltu korvaava ratkaisu
- Valtiokonttori neuvoo:
neuvonta.sidosyksikkosopimus.
ilmoitus@valtiokonttori.fi

Hankintayksikkö: tee hankintalain mukainen ilmoitus sidosyksikkösopimuksen jatkamisesta 30.9.2026 mennessä

Eduskunta on hyväksynyt hankintalain muutokset ^L talousvaliokunnan mietinnön mukaisina. Muutosten voimaantulo edellyttää vielä, että tasavallan presidentti vahvistaa lain. Hankintayksikön tulee irtisanoa osakeyhtiömuotoisen sidosyksikkönsä kanssa ennen lain voimaantuloa tekemänsä sopimus päättyään 30.6.2027 mennessä, jos hankintalain 15 §:n 2 momentissa säädetty edellytys sidosyksikön käytölle ei täyty.

Hankintayksikkö voi kuitenkin yleiseen etuun liittyvistä pakottavista syistä irtisanoa sopimuksen päättyään 30.6.2030 mennessä, jos sopimuksen irtisanomisesta poikkeuksellisesti koituisi kohtuuttomia seurauksia tai merkittäviä taloudellisia riskejä. **Hankintayksikön tulee tehdä Valtiokonttorille ilmoitus tällaisesta sopimuksesta viimeistään 30.9.2026.**

Miten ilmoitan tiedot jatkettavista sidosyksikkösopimuksista?

Tiedot jatkettavista sidosyksikkösopimuksista ilmoitetaan Valtiokonttorille sähköpostitse käyttäen määrämukoista Excel-pohjaa.

1. Lataa pohja

Lataa alta Excel-pohja. Lisää tiedoston nimeen hankintayksikön nimi (esim. Sidosyksikkösopimus-jatkoilmoitus-Kirkkonummi.xlsx).

2030-siirtymääajan perustelu

- Kohtuuton seuraus
 - Excel: Esimerkiksi palvelun keskeytyminen
- Merkittävä taloudellinen riski
 - Excel: Esimerkiksi suuret korvaukset tai hukkainvervoinnit
- Muu perustelu
 - Excel: Edellyttää tarkempaa kuvausta korvaavasta ratkaisusta ja sen tavoiteaikataulusta

Poikkeukset

Poikkeukset

- Jätehuolto ja jätevesihuolto eivät kuulu säännön piiriin
 - Jäteala Jätelaki II-hankkeessa → Lausunnoilla. Ei poissuljettu ennen kuin voimassa
 - Jätevesihuolto hankintalain liitelakina
- Poissuljettu lakisääteinen tehtävä tai siihen liittyvä ohjelmisto, kun yhtiön liikevaihto enintään 1 milj. euroa (Koha-Suomi Oy)

Muut haasteet sidosyksikkökonserneille

10

Hankintalain
vähimmäisomistus-
vaatimus

EU:n tuomioistuimen
oikeuskäytäntö

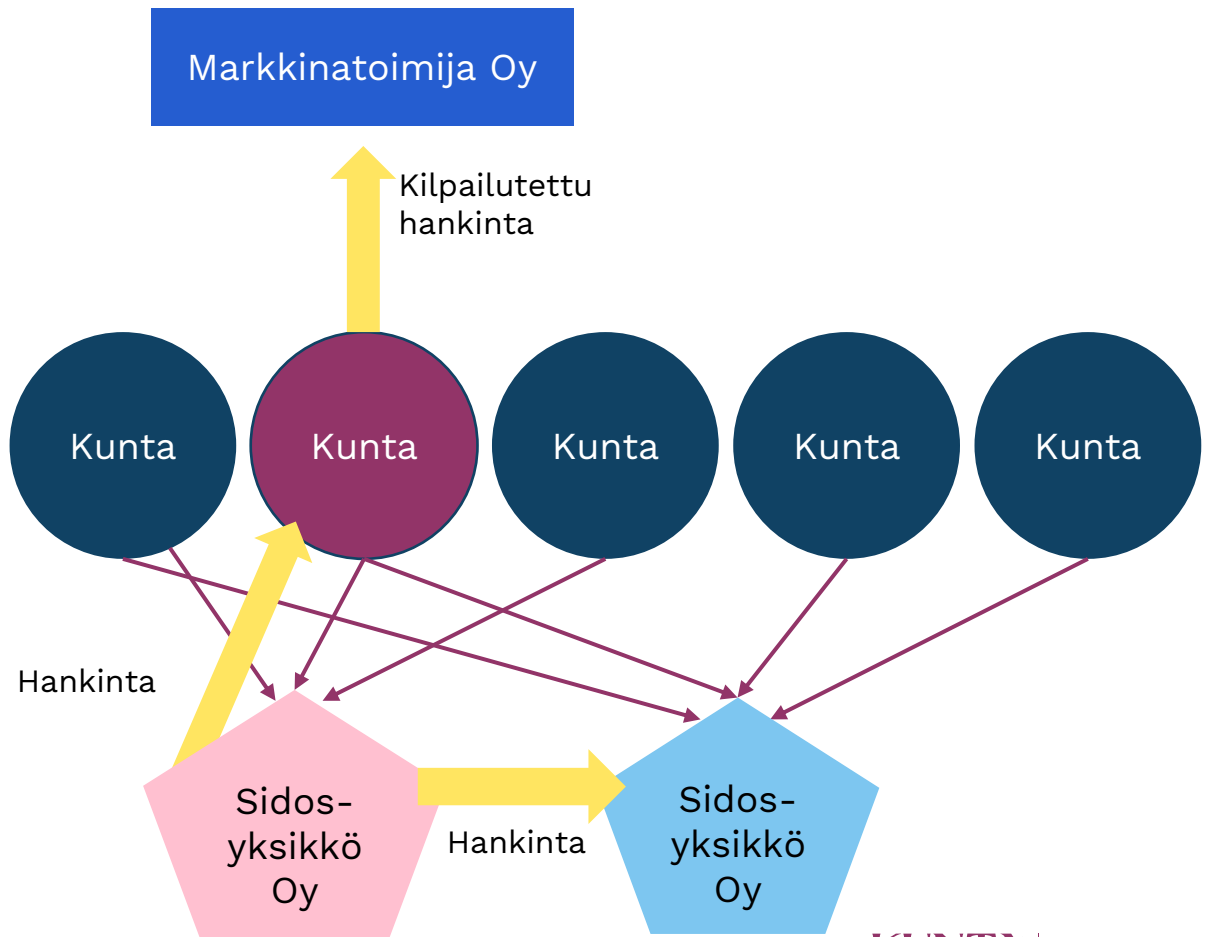

Käänteiset ja sisar-
yksikköhankinnat

Muutos käänteisestä ja sisters-hankinnasta tuottaa työtä

- Hankintalain nykyinen 15 § 6 mom.: Tätä lakia ei sovelleta tilanteisiin, joissa sidosyksikkö, joka on hankintayksikkö, tekee hankinnan siihen määräysvaltaa käyttävältä hankintayksiköltä tai saman hankintayksikön määräysvallassa olevalta toiselta sidosyksiköltä
- HE: Selvyyden vuoksi todetaan, että ei sovelleta sidosyksiköihin, joilla enemmän kuin yksi omistaja
- TaVM: Kirjataan lakiin **”omistaa yksin tai on yksinomaisessa määräysvallassa”**

EU-tuomioistuimen ratkaisu sidosyksikköjen ulosmyynnistä

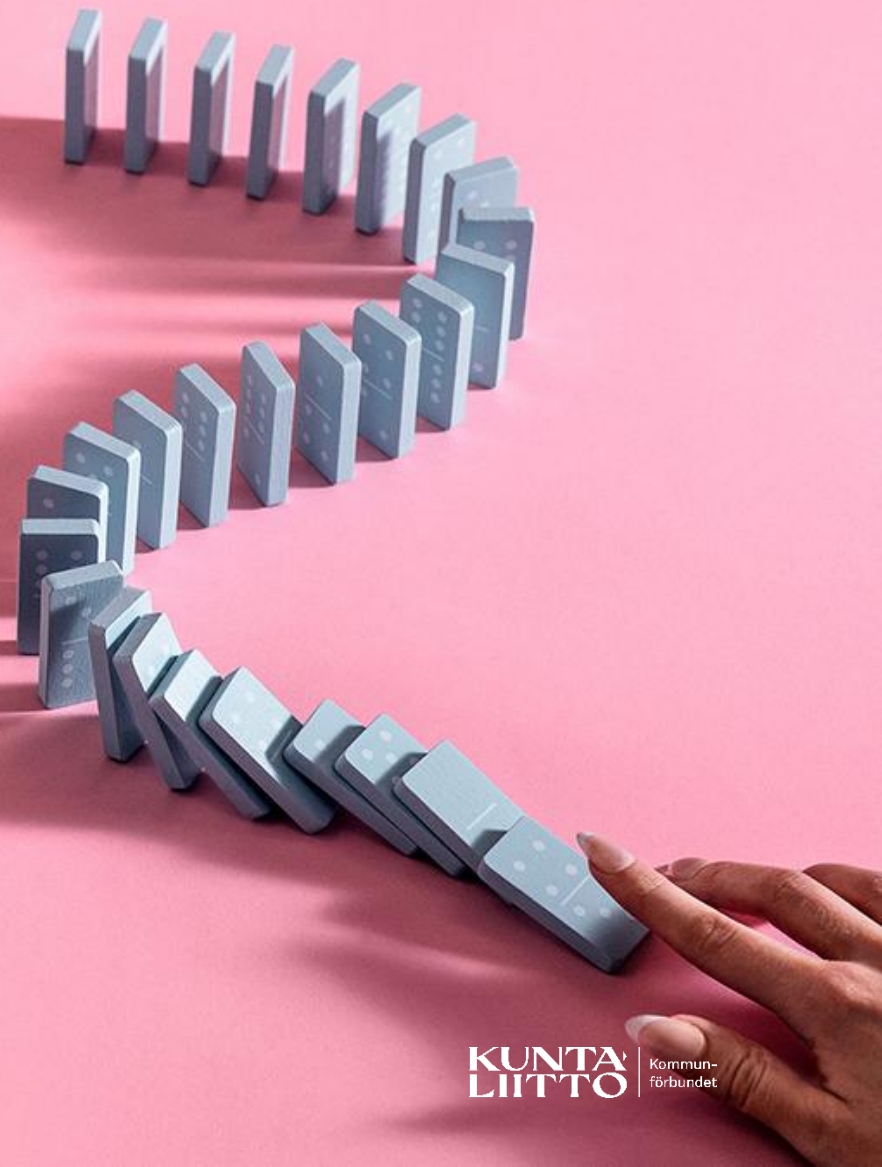
Ulosmyyntirajan ylittyminen vie sidosyksikköaseman

- Sidosyksikön ulosmyynti eli myynti muille kuin omistajille on rajoitettu
 - Direktiivi 20 %
 - Suomessa 5 %/500 000 euroa tai jätehuolto 10 %
- Sidosyksiköillä voi olla markkinoilla toimivia tytäryhteisöjä
 - Esimerkiksi kuntien omistama jäteyhtiö (sidosyksikkö), jolla on markkinoilla toimiva tytäryhtiö

EUT C-692/23 AVR Afvalverwerking

- EUT: Ulosmyyntiä laskettaessa sidosyksikkö ja sen tytäryhtiö ovat kokonaisuus, **ulosmyynti lasketaan yhteen**
 - Käytännössä jo jokin myynti ylittää ulosmyyntirajan
- Kunnilla kiire muuttaa sidosyksiköiden konsernirakennetta - tulkinta muuttui EU:n tuomioistuimessa | Kuntaliitto.fi
 - Jäteyhtiöt, mahdollisesti ammatillinen koulutus

Mitä seuraavaksi?

Omistusjärjestelyihin ryhtyminen

- Skenaariotyön tulisi olla tehty:
 - Mitä yhtiöitä on?
 - Täyttääkö yhtiö tarpeen, onko omistajaohjattu? Mitä täytyy tuottaa itse, miksi?
 - Mitä vaihtoehtoja on? Jääminen, osakkeiden osto/myynti, yhtiön myyminen markkinalle...
 - Miten yhtiön/osakkeiden arvo selviää?
 - Onko kunnan päätöksenteon kannalta ennakoitavissa aikatauluja?
 - Onko neuvoteltavissa?
 - Mitä toimintoja täytyy kotiuttaa? Rekrytointimahdollisuudet?
 - Onko kilpailutettavissa? Miten kauan kilpailutukseen menee?
 - Mitä toimia sopimusten siirrot edellyttävät?
- **Skenaarioista käytäntöön → Ratkaisun valinta, neuvottelut, rekrytoinnit, kilpailutukset**

Vaihtoehtoiset toimintamallit?

Omat tuotanto

Kilpailutus
markkinoilta

Yhteishankinta?

Vastuukunta-
malli

Uusi
sidosyksikkö

Kuntayhtymä

Osuuskunta-
muoto

Määräysvallan varmistaminen

Jokaisen omistajan tulee jatkossakin käyttää määräysvaltaa

- Oletko tarkistanut kunnan mahdollisuuden puuttua strategisiin ratkaisuihin ja tärkeisiin päätöksiin?
- Esim. hallituspaikka selkeä
- Onko määräysvaltaa mahdollista käyttää – hallituksen jäsenen aktiivisuus ja ymmärrys omistajaohjauksesta

Miten hankintalain muutokset näkyvät kunnassanne?

- Mikä on valmistelun vaihe?
- Mitä tukea tarvitsisit?

Hankintalain muut uudistukset?

Ota seurantaan Julkisten hankintojen neuvontayksikön uutiskirje: hankinnat.fi/jhny-palvelut-hankintainfo-uutiskirje

JHNY neuvoo:
hankinnat.fi sekä
hankinnat@kuntaliitto.fi

**Webinaari
20.8.**

Kysymyksiä?

Kiitos. Tack.

Eeva-Riitta Högnäs

+358 41 506 3414

eeva-riitta.hognas@kuntaliitto.fi

hankinnat@kuntaliitto.fi

www.kuntaliitto.fi

www.kommunforbundet.fi